

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I на предлог Министра унутраш. дела решено је:

да се село Милошевац у срезу беличком, округа моравског, по изјављеној жељи становника истог села одвоји од општине багрданске, па за себе да образује општину под називом „Општина Милошевачка“.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КАЗНИМИХ ДЕЛА У ПРЕСТОНИЦИ

Д. Ђ. АЛИМПИЋ (5)

Од поменутих 5 случајева убистава, 1 је извршено из користољубља, 1 у нужној одбрани, 1 у међусобној свађи, и 2 из љубоморе.

Од свих ових убистава, за полицију сигурности најинтересантније је оно из користољубља, па с тога ћемо о њему рећи коју више.

Ноћу, између 30. марта и 1. априла, убијен је у своје стану — на друму крагујевачком, близу ћерма, Танасије Благојевић, бив. овд. млекар. Убиство је било извршено једном секиром, која је нађена поред убијеног, и за коју је доцније утврђено, да је била његова својина.

Извештена о овоме убиству од момка убијеног Танасија — неког Панте Секулића родом из села Лабудишта, у близини Охрида, полициска власт — у лицу дежурног писара кварта врачарског, изиђе одмах на лице места и констатује:

1. Да је Танасије прво убијен, и то на патосу своје собе, па онда, онако мртав и крвав, положен у кревет;

2. Да је убиство извршено са његовом сопственом секиром;

3. Да су биле две убице, што доказују њихови трагови у земљи, која је била влажна од кише;

4. Да су убице, по извршеном убиству, разбиле један сандук у коме је убијени држао новац и из истог упљачкали сву готовину и неке хартије од вредности; и

5. Да је, према поменутих траговима, један од убица отишао из стана убијеног ка крагујевачком друму, а други у шталу убијеног, у којој је спавао његов момак Панта.

На основу оваког констатовања, а нарочито његове последње тачке, истражна власт ухапси одмах Панту, на коме се, приликом прегледа, нађу трагови крви, а даљом истрагом утврди се: да су убиство над Танасијем извршили он и неки Сава Ковачевић, бив. месарски момак, родом из Турчина у Босни.

И ако ни један од похватаних убица није признао злочин, ипак их је суд, на основу прибављених доказа, осудио на по 20 година робије у тешком окуву, коју казну сада издржавају у београдском граду.

И извршиоци осталих убистава, похватани су и осуђени.

Вредно је још поменути за убиства из љубоморе, да су оба извршена у једном истом месецу (јулу) истим оруђем, на исти начин и од личности, једнаких по интелигенцији (један је био момак хлебарски а други покућар). Поред свега овога, један од убица осуђен је на 15 година робије, а други на 4 година затвора. Овај други већ је у слободи.

Покушаји убистава из ове године разликују се у многоме од оних из предходних по побудама из којих су потицали. Док су она ранија, као што смо већ видели, потицала махом из међусобне свађе, дотле 2 од њих у овој години имају за мотив љубомору, 1 освету а 1 је извршено у наступу душевног поремећаја. Жртве љубоморе биле су жене, а сви извршиоци дела похватани су.

Детоубиство из ове године остало је и до данас непронађено. Поворођено женско дете било је нађено на Староме Гробљу 18. марта и све што се тада могло утврдити, то је: да је оно било рођено живо а по том насилно уморено и доцније, нема сумње, намерно однешено и остављено на месту гди је и нађено. Желети је, да „јарко сунце“ прокаже и овај злочин, као што је учинило са оним убиством из Ташмајдана.

Огромни број самоубистава у овој години толико је разнолик у сваком погледу, да је апсолутно немогуће ма чим објаснити његово нагло увећање.

Посматрана према времену извршења ова самоубиства догађала су се: у јануару 2, од којих је једно извршено вешањем а друго револвером, у фебруару 1, извршено помоћу револвера, у марту 2, од којих једно вешањем а друго помоћу револвера, у априлу 3: дављењем у води 2 и 1 помоћу вешања, у мају 1 вешањем, у јуну 1 револвером, у августу 2: једно револвером а друго тровањем, у септембру 1 помоћу тровања, у октобру 2, оба револвером, и у новембру 2, такође оба револвером.

Од свих ових побројаних случајева, свега су за њих 7 познати узроци. Тако, њих 2 потицала су из љубоморе, 2 због болести, 2 због оскудице материјалних средстава и 1 због гриже савести.

Ако сада поредимо самоубиства из ове са онима из предходних година, наћи ћемо да су месеци: јуни и децембар 1896. и 1898. год. потпуно једнаки јер у њима нема ни једног случаја извршеног самоубиства, док је у истим месецима год. 1897 извршен њихов највећи број. Месеци: фебруар и јули год. 1897 и 1898 дају исте резултате (по 1 самоубиство), а тако је исто и са месецом мартом год. 1896 и 1898. У априлу месецу год. 1897. нема ни једног случаја самоубиства, док у години 1898. у том месецу под њихов највећи број (3).

Пада у очи, да је највећи број самоубиства у овој години извршен помоћу револвера (9).

Професија самоубица ове године веома је разнолика. Тако се међу њима налазе: 2 судије, 1 официр (странац), 1 филозоф (IV год.), 1 црквењак, 1 лађар, 1 адвокат са женом (странци), 1 предузимач, 1 слуга, 1 кафеџија, 2 таљигаша, 2 занатлије и 2 служавке.

Служавке, црквењак и 1 таљигаш вешали су се, 1 од судија отровао се, а лађар и 1 таљигаш удавили су се у води.

За године старости самоубица зна се само толико, да су 8 од њих (официр, адвокат и жена му, црквењак, 1 судија, 1 кафеџија 1 таљигаш и 1 занатлија) били у добу између 50—60 год., а обе служавке, 1 лађар и 1 занатлија испод 20 година.

Као на супрот оволиком броју извршених самоубистава, у овој години био је свега 1 покушај истих, и он је потицао из љубоморе. Самоубица у покушају данас је угледни занатлија, али без љубавних осећаја.

Казали смо већ, да је у овој години било само 1 разбојништво, као и да је разбојник ухваћен и осуђен. Исти је случај и са силовањем, које је извршено месеца јануара над једном 6-тогодишњом девојчицом. Извршилац је био један коларски

како, родом из Старе Србије. Ухваћен је одмах по извршењу дела и доцније осуђен на 5 година робије.

* * *

Почињући говор о крађама у овој години, констатујемо одмах, и то са задовољством, да се њихов број знатно умалио према бројевима предходних година. Он не износи више од **125** случајева, што ће рећи: да је од броја у год. 1896 мањи за **17**, а од онога из 1897 год. за **33** случаја. Да је ово пак једна огромна добит, излишно је, мислимо, и доказивати.

Има још једна ствар коју морамо констатовати пре анализе ових крађа. То је знатно умањење простих крађа, чији се број у овој години спушта на цифру од **47**, према цифрама предходних година од **66** и **73**.

Узрок овој умањењу простих крађа ваља тражити у јакој активности полиције сигурности приликом гоњења скитница и сумњивих личности, која је активност била изазвана убиством Танасија млекара и разбојништвом Третиним.

Неоспорни је факт, да се казнима дела, а нарочито крађе, крећу упоредо са активношћу полиције сигурности, а што ова опет не може увек да буде активна онолико колико би требало, не зависи ни у колико од ње саме, већ од неких, са свим других фактора, о којима ће доцније бити говора.

Анализујући ове крађе истим начином као и оне из предходних година, напомињемо, да су се оне овако кретале: у јануару **9** (5 опасне и 4 просте), у фебруару **9** (6 опасне и 3 просте), у марту **7** (5 опасне и 2 просте), у априлу **12** (8 опасне и 4 просте), у мају **10** (7 опасне и 3 просте), у јуну **7** (5 опасне и 2 просте), у јулу **16** (10 опасне и 6 просте), у августу **9** (7 опасне и 2 просте), у септембру **11** (3 опасне и 8 просте) у октобру **11** (8 опасне и 3 просте), у новембру **9** (5 опасне и 4 просте) и у децембру **15** (9 опасне и 6 просте).

Као што се из овог прегледа види, највећи број крађа у овој години извршен је месеца јула (19), док је у предходној години тај број падао месеца августа (17). Месец новембар једнак је у све три године по броју опасних крађа, а месец април даје подједнаке резултате у обе последње год., док је у години 1896. тога месеца извршен највећи број крађа (19).

Од целокупног броја крађа ухваћено је њих **76**, дакле **60·8%**, а укупна вредност извршених покрађа износила је **9440** динара.

Према овоме, јасно је, да је рад полиције сигурности у 1898. био још бољи и успешнији од рада у предходној години, за који смо већ рекли, да је био два пута бољи од онога из 1896 год.

За све побројане крађе ухваћено је и предато суду **94** лица, међу којима су њих **42** били раније осуђивани, и то: 1 четири пута, 3 по три пута, 14 по два пута, а остали по један пут.

Од осталог броја похватаних крађиваца долазе: **26** на кесароше и скитнице, **14** на слуге и слушкиње, **5** на келнере, **4** на надничаре и **3** на занатлије.

Најзад, поменућемо још и то, да је међу похватаним крађивцима у овој години била једна дружина, која је своје операције изводила помоћу једног дечка од 10 година (Тај дечко*), који је врло добро знао, да због својих година не може бити осуђен па ма шта учинио, улазио је по све слободно у куће које су остали крађивци у напред добро уходили и из истих просто узимао оно што је хтео. Захваљујући своме маломе расту, а при том и необичној дрскости и бистрини, овај крађивац извршио је за кратко време масу крађа, од којих су се поглавито користили његови саучесници. Ухваћен најзад, није

*) Јован Белимарковић, скитница, за кога се ни до данас није могао утврдити чији је и од куда је, извршио је у току последње 3—4 године преко 60 опасних крађа. Све досадање мере, предузете за поправку овог малог, а при том необично бистрог и даровитог крађивца, остале су безуспешне. Пре годину дана покушао је извршити једно разбојништво у затвору управе гр. Београда, а сада је под истрагом због крађе извршене у згради београдске жандармерске команде. Кад би у нас постојао завод за поправку малолетника, као што је то и предвиђено у § 56 казненог законика, вероватно да би се овај крађивац могао поправити, али овако, он је у напред осуђен на пропаст.

ни пошто хтео одати „своје другове“, па чак ни онда када су већина од њих признали своје кривике.

Од осталих казнимих дела ове године вреди поменути једну, по све интересантну превару, коју је извршио неки Јован Михајловић, бив. практикант према Цветку Пешпићу, земљоделцу из села Дубља. Варалица Јован, који по дрскости и генијалности својих операција ни у колико не уступа најпознатијим варалицама нашим, намирисав да Цветко има код себе 500 динара, који новац беше намењен регулисању једног зајма код управе фондова, природи се за њим, и у кафани код „Јелена“, придигне му сав новац на јединствен начин.

Издајући се за адвокатског писара, понуди се он наивном Цветку да му за неколико динара уреди ту ствар око регулисања зајма, на што овај радо пристане. По што му је, како вели Цветко „превео“ цео рачун на једном табаку хартије, узме му новац да га са овим рачуном спакује у куверат, како би му на тај начин уштедео свако објашњење са чиновницима управним. Својим рођеним очима гледао је сиромаш Цветко како је „Госадин Јова“ паковао банку по банку у један повећи куверат, па ипак, кад је после једног сата отворио тај исти куверат у присуству неколицине личности, нашао је у исто, место банака, листиће од старих новина (хајдучије).

Док се Цветко чудило овим „мађијама“ и запомогао за својим банкама, дотле је „Господин Јова“ грабио пут Младеновца. На неколико дана после бегства, сазнав да му је полиција ушла у траг, јави јој се сам једним писмом и у истом објасни „своју мафионичарску вештину“.

— Кад сам, вели, спаковао све банке и пред Цветковим очима запечатио куверат, који је, због множине новчаница, био доста набубрео, бацам га на једну празну столицу и седнем на њега да би се банке пресовале. За једно два минута, колико сам од прилике на тој столици седео, ја сам, заговарајући Цветка, успео, да куверат с банкама променим са једним другим, потпуно једнаким и у напред спрењеним кувертом, који је био у позадњем џепу герока, и кад сам се са столице дигао, Цветко је сам узео са ње куверат, и пошто га је добро увио једним пешкиром, метнуо га је у недра. Разуме се, да је то био онај куверат са новинама.

После дужег трагања, ова препредена варалица најзад је ухваћена и пресудом првостепеног суда за град Београд осуђена на годину дана затвора. Он је већ у слободи, а сиромаш Цветко никад више неће доћи до својих 500 динара.

(Наставиће се)

ЖЕНА ПОД ИСТРАГОМ

(НАСТАВАК)

Стога ако по некад баш песницима са свим и не верујемо, то ће само бити последице многих и врло тешко испаштаних заблуда.

Ми не мислимо овде да се парничимо са песницима, још мање да их прекоремо што „лажним боговима уче и младеж заводе“ — уверени смо да би и сами песници, кад би их запитали, признали, да они пишу за све људе, само не и за лекаре и за криминалисте. Непобитно је, да су они створили мишљења која не одговарају животу. Личности песника не развијају се природно, да до нечега дођу полазећи од своје сопствене идеје; песник схвата најпре идеју, и да би се ова појавила поједине личности морају се у том правцу развити. Спев је у толико бољи, у колико се природније и поузданије овако догоди; али што ми не сумњамо и што нам то изгледа природно, то још није доказ, да се догађаји у животу тако развијају. Нико од криминалиста није видео у своме животу ни једну особу онакву, какве су оне у спевовима — а најмање још жену.

Па и поред свега тога ми ћемо ипак у нашем сувом и озбиљном раду употребити понеку опаску или изреку песника, и као златну истину задржаћемо је у памети — али то само онда, ако смо њену тачност најпре на животу испитали. Нека се не разуме, да ми велимо, да би смо ми сами били у стању правити опаске, или из вреве појава извлачити истине, а најмање пак састављати их још у лепе, збијене и, може се рећи, убедљиве форме; не, нама остаје само да испитамо, да ли се то

већ казано да је генерализати, и да ли смо ми то, или томе што слично и у животу опазили. Ми не смео заборавити да је у лепоти форме, ма како она парадоксално звонила, само једна врста доказа, нарочито кад се речено износи са највећом одређеношћу. Један од највеличанственијих псалмова Клопштокових почиње се овако: „око земаља путују месеци, земље око сунца, сва стада сунчана путују око једног великог сунца: господо, то си ти“! У овим неисказано узвишеним речима лежи заиста, и то само у заносљиво изведеној поступности, један доказ за егзистенцију Бога, и кад и најзатучанији атеиста ове стихове прочита, он ће, ма и за тренутак веровати у неког Бога. Па ипак ту нити је циљано, нити покушавано какво стварно доказивање; то су само сјајно изабране слике, три неприкосновене истине: месец се креће око земље, земља око сунца, цео сунчани систем око неког централног сунца — и читалац је просто освојен. Овакве ствари дешавају се врло често у песничеству, а нарочито тамо где је реч о жени. Стога ћемо се сложити у томе, да од песника нити тражимо поуке, нити пак да допустимо да нас они одведу у заблуде.

Ко би хтео да боље проучи разлику између жене и нас, тај се мора, одбацивши све поетично, исто као и цинично, одати озбиљним дисциплинама: Светској и Културној Историји (где не долазе и мемоари и томе слично, што увек заступа субјективно искуство и једностран поглед), Анатомији, Физиологији и Антропологији. Наравно да се претпоставља широк поглед и воља за радом: све непрестано посматрати, све непрестано упоређивати и привремене резултате све понова испитивати, *sine ira et studio, sine odio et gratio*.

Из посебне литературе, која такође садржава тачне податке и изворе и коју можемо препоручити за студију најзначајнијих дела: Моро-а, Шопенхауер-а, Локе-а, Буш-а, Кветеле-а, Рајха, Лоренца, Кор-а, Хелвалда, Шера, Швајгер-Лерхенфелда, Вајнхолда, Миља, Летурноа, Мишле-а, Рајнсберг-Диригсфелда и т. д.

Разлика између човека и жене

Прилазећи утврђивању разлике између психе мушке и женске, падају нам у очи многи најразноврснији покушаји у Литератури, који су имали за задатак да ову разлику схвате што краће и поузданије.

Фолкман је покушао да један преглед самих тих покушаја. Али ти поједини прегледи само указују на немогућност, да се о томе говори јасно и одређено. Нешто је сувише опширно, нешто сувише уско, нешто неразумљиво. Поглед што је само тада тачно, ако познајемо опште појмове ауторове и с њима се слажемо. Да изнесемо за часак те редове. Прво је карактеристика људи а друго жена:

Индивидуалитет — Рецептивитет (Бурдах, Бертолд).

Активност — Пасивност (Дауб, Хагеман),

Вођење — Пратња (Шлајермахер).

Одлучност — Раздражљивост (Бенеке).

Свесна — Несвесна делатност (Хартман).

Свесна дедукција — Несвесна индукција (Вундт).

Воља — Свест (Фишер).

Самосталност — Целина (Краус, Линдеман).

Одређеност — Опште-Родно (Фолкман).

Негација — Позиција (Хегел и његови ученици).

Као што рекосмо, ни једна од ових супротности не задовољава. Понеке су сасвим не разумљиве (Фишер); Бурдахова је тачна само са ограничењима, а Хартманова само привремена, кад се уђе у његов круг појмова. Ни ми не верујемо, да ће ма коме пасти на ум каква идеја, кад ове разлике прочита. Са показаним речима није у ствари ништа учињено, то само уноси још већу пометњу.

Једва са мало више разумевања, прилазимо ми ствари са извесним изрекама, које за предмет имају извесна још неодређена својства жена. Кад се нпр. каже: „На забрањеним стазама жена је опрезна, човек дрзак“ — то ово у неком казненом случају може бити од важности само тада, ако се хоће да дозна, да ли је учинилац дела био човек или жена. Ако је врло опревно изведено, то би требало закључити да је жена; ако врло дрско, да је човек. Али та изрека кад бисмо је хтели употребити, има два недостатка: прво, тако човек и жена раде не само на забрањеним стазама, већ у опште и друго, ово се може узети само као обично; никако пак као правило, јер је било више

случајева у којима је жена била дрскија него човек и човек много опрезнији него жена.

Слична опасност за лажно схватање лежи још и кад се у некој лепој исказаној и стога привидно вероватној изреци говори о особитом схватању код жена. Узмимо на пример ову познату реченицу: „Лепој жени човек опрашта све, а жена ништа“. Ствар по себи потпуно истинита. Искуство је показало, да се почевши од салонских разговора, па до најтежих криминалних случајева, поменуто групирање, кад лепа жена нешто ради, увек тако образовала. Сви су људи наклоњени, да због лепоте грешнице и њено делање што блажим преставе, док њене једно-родице још у толико оштрије суде, у колико је она лепша и у колико више обожавалаца има. Из тачности ове реченице могло се дакле при истраживању лако извести, да су људи у овом случају попустљиви а жене неумољиве; али цео би закључак био неправилан само да изрека није случајно потекла од жене. Јер би се исто тако могло рећи: „Лепом човеку жена опрашта све, човек ништа“. — тако из свега овога само смо дознали ту истину, да завист у животу игра велику улогу.

Даља тешкоћа при употреби исказаних истина за наше опажање лежи у томе, што су оне често у више или мање јасним сликама схваћене. Кад се нпр. каже: „Човек захтева речима, жена погледом“, онда се то у млогим кривичним случајима може употребити, и ако често од доказа зависи, да ли је међу лицима постојао и какав љубавни однос (нпр. при убиству супруга, однос надживеле жене према осумњиченом). Иследник наравно да не би могао присуствовати њиховом састанку, на ком је он бесно говорио а она очима превртала, — али ако истражни судија има писма при рукама, то ако хоће да чини употребу од горње реченице, мораће је тако окренути, да у њој много јаснији буде он, него она, која је до извесне границе непрестано застиђена, јер ако се у његовим писмима говори јасно, онда кривицу не оповргава, што о томе нема помена и у њеним писмима. Тада се треба сетити да „што он хоће то стоји у врстама, а што она хоће, између истих“.

Како је за људе увек било тешко, кад су хтели да представе разлику између жене и човека, показује најбоље Жан Пон, који вели: „Жена не може у исто време љубити и своју децу и четири дела земљина, човек може“ — ко је то видео човека, који љуби сва четири дела земљина? Затим: „он љуби појам, жена појаву“ — ко то разуме? или: „њему је свет срце, жени срце свет“. Шта дознајемо из тога? Да је женина љубав већа и да више испуњава њено биће? Извесно не, већ само да човек има више да ради него жена, што га и зауставља да се не подаје својим осећајима и да га не треба свог да обузме само једна једина наклоност, па ма како она јака била. Отуда стара изрека: човек сваком новом љубави постаје глупши, жена паметнија“, т. ј. човека свака наклоност зауставља у раду и напредовању, трошећи му делатност, док жена за сво то време само скупља животно искуство. До душе то је и човеку потребно, али он има знатнијих прилика и предмета, где ће га скупљати; жена међутим, која не стоји тако у животу, мора скупљати искуство где га нађе.

Према томе једино нам остаје држати се простога, таштега искуства, које говори без лепих речи и без изузетака, па по томе и уче нас. Тако Фродрајх: жена је више узбудљива и више физички покретљива, него човек. Док код последњег више преовлађује душевна страна, дотле код ње господари срце. Човек мисли, жена осећа“. Ове јасне ненакићене речи, које у ствари ништа ново не нуде, ипак садржавају све, што се речима може исказати. Стога ћемо их допунити по Хајзингеру: „Жене имају више репродуктивне него продуктивне снаге уображења. Отуда је увек имало добрих цртачица цветних ландшафта и портрета, али никад, од како жене молују, није ни једне било, која је успела у историском цртању. Оне пишу песме, романи и сонете, али никада још нису написале, ни једну озбиљну трагедију“. Ово неколико редака за нас је врло важно, јер је и на искуству потврђено, и стога их како при кривичним делима тако и при исказима увек треба имати на уму.

У првом случају ово се не може лако променити и на само дело и на начин извођења, али врло лако на начин, како је план створен. Што је план за извршење неког казнивог дела више самосталан и што је потпуније изведен, у толико се пре може узети, да га је измислио и извршио човек; тражи ли он пак наслона, и туђе помоћи и потпоре при извођењу, тада је

Његов творац жена. Ово иде тако далеко, да се у последњем случају може на жену, као на интелектуалног подстрекача и онда посумњати и кад је дело човек извршио. Обрнути закључак не би требало сматрати за правилан. Ако је човек измислио план, који треба да изведе жена, то се основне линије бришу и под женином руком, свега онога у чему има продуктивности нестаје или са свим, или тако мало остаје, да се никакав поуздан закључак не може извести.

Исто је тако важна ствар и при исказу сведока. При многобројним случајевима, где цео исказ или само један део његов, држимо за нетачан, намерно измишљен или нехотице уображен, ипак нам по неки пут полазу за руком да најважнији део његов објаснимо и из саме грађе у исказу пронађемо шта је у њему нетачно и неистинито. Ако је у таквом случају сведок човек, и ако је оно у шта се сумња образовано као продуктивно; као и ако је сведок жена, па се оно у шта се сумња покаже као репродуковано, то ће ту врло ретко бити неистине. Разуме се само по себи, да све ово још није никакав доказ, али оно може бар пробудити сумњу или изазвати пажњу, а у понеким случајевима и овим је све учињено. Из своје сопствене праксе, ја могу потврдити да ми је горња реченица старог марбуршког професора¹⁾ пружила често најбоље услуге. Ако је постојала сумња, да је нека прича сведокова, наиме цела конструкција неког тобож учињеног злочина неистинита, то се ја увек сећам Хајзингера и питах се: „Кад ствар није истинита, да ли је онда сонет или трагедија“? И ако би одговор гласио „трагедија“ а сведок био човек и „сонет“, а сведок жена, закључио бих да је лако све измишљено и одмах би постао опрезнији. Не могући тако доћи ни до каквог закључка, тада би могла друга реченица Хајзингера и ја бих се питао: „Ландшафт или историска слика?“. На тај начин добијам правила и савета да будем неповерљив. Стога понављам: Овим се неће добити никакав доказ, али ми смо већ добили, кад смо упућени и опоменути.

(наставиће се)

СИМУЛОВАЊЕ ГЛУВОНЕМОСТИ И ДУШЕВНЕ БОЛЕСТИ

од Д-ра мед. Ј. Леонпазера

Ретко се кад дешава случај симуловања глувонемости због своје велике нелагодности. То ме и нагони, да опишем такав један случај, који је извођен са врло великом издржљивошћу.

Крајем децембра 1897. године даде ми иследна власт налог, да дам своје мишљење о душевном стању допова Х., који је до тада био често пута кажњаван.

11. децембра исте године саслушаван је Х. по други пут због своје последње крађе, и том се приликом понашао као какав глувонем човек или психички поремећен, ма да је 11 дана пре тога, на првоме саслушању, са свим добро чуо и говорио! тада се, такође, нису могли приметити на њему никакви трагови душевне поремећености. Када ми је Х. први пут био доведен, остао је на свако моје питање нем и без учешћа, гледајући право у земљу. Кад су затражили од њега да пише у затвору, ни то није хтео учинити. Од стражара и из причања његових другова у затвору сазнао сам, да Х. никада ни једнога гласа преко усана није пустио у будноме стању. Код суда је играо исту улогу. Па ипак се из неких знакова могло познати, да он није глувонем.

Кад сам већ завршио своје покушаје испитивања, рекнем му да иде. Он остаде непомичан као зид.

За тим га намерно оставим да стоји, и забавим се извесно време неким својим пословима. Најзад, кад сам га још један пут ословио, не давши му знаке да иде, он оде одатле, јер му је ваљда било досадно такво стојање без икаква циља. Други пут опет, на захтев чувара апсанскога, изу ципелу и извади из ње сакривену мараму, којом се пређе хтео као обесити.

Када је правио лице, као да не може јести, могао се на то приморати обећањем дувана. А с друге је стране опет било важно, што је тврдио један апсеник, да Х. у сну говори. Други опет апсеник вели, да се Х. једном уплашио од неке ларме у ћелији и да је тада гласно узвикнуо.

У осталом и по томе се мислило, да је то симуловање, што Х. никада на саслушањима није ни покушао да чује што или каже. Ни једним се увом није нагињао ономе, који је говорио, није му се приближивао, нити је покушавао да говори, није тражио писаљку, и никаквим покретом није показивао ни у најмањем намеру, да жели да га присутни разумеју. Глувонемост би била претерана, када би се њоме изгубио сваки глас. Једном ми је само подражавао отварању уста и мицању језика. У осталом ни иначе није било никаквога знака, нити разлога, од куда би овај увек здрав човек, који је до тада толико пута одговарао пред судом, да од једанпут изгуби слух и моћ говора, без икаквих других појава узетости. Само је требало још једну сумњу решити, да он то не чини под утиском халуцинације или меланхоличнога расположења тога ради, што је душевно поремећен. На то у неколико указује и његово устезање у примању јела у почетку издржавања апсе. Да би се могло тачно утврдити право стање ствари, ја га пошаљем на посматрање у болницу за душевне болести.

И у њој у скоро познаше, да Х. није изгубио слух, и да би могао говорити кад би хтео. Тамо им је пошло за руком, да га натерају да пише и на нека постављена питања добише писмен одговор. Написао је да не може да крене језиком, али томе није било за веровање, пошто је држао језик чврсто уз вилицу приљубљен и могао је слободно да пљује.

Осим тога на Х-у се нису могли познати у болници душевних болести никакве депресије душе, нити какве појаве, из којих би се могло закључити, да халуцинације постоје. Ту није одбијао понуде јела, већ се шта више и претоваривао.

Што је Х. написао, то је обично било у противном смислу, свакако с том намером, да се направи духовним болесником.

Против постојања душевне слабости говорила је нарочито та необична енергија, с помоћу које је он тако конзекветно ћутао.

Кад је враћен у затвор, стао је одбијати јела, која су му доносили у почетку. Па ипак су недостајали други симптоми, који би стварали слику меланхолије. Изгледало је, као да је Х. стекао у болници такво уверење, да је за утисак меланхоличнога човека преко потребна одрицање сваке хране. И тако према свима резултатима посматрања у болници за душевне болести, у складу са својим сопственим посматрањима, дођем до уверења, да Х. симулује и на основу тога мога мишљења би он и осуђен.

Понашање Х-ово после судскога претреса утврдило је тачност мога мишљења. Када се вратио у затвор, пао је Х. у велико беснило због свога пропалога покушаја симуловања, који је био скопчан са тако великим незгодама — он је на име симуловао од 11. децембра поменуто године до 11. марта идуће.

Ударао је главом о зид, тако да су му све чворуге искакале, бацао се ципелама и показивао је велико раздражење. У такве наступе љутине не падају никада меланхоличари услед осуда. Два дана за тим утиша Х-ово раздражење. Стао се интересовати за читање и 11. марта, када су га запитали колико му је година, одговори смешети се: „Стар сам двадесет и четири године“.

Тако престаде бити нем.

Х. се доцније понашао као душевно нормалан човек.

Из горњега случаја види се како је тешко симуловати глувонемост и душевну поремећеност. Претеривања, говор у сну, преплашеност од ларме — све је то издавало симуловање глувонемости. А због оскудице психијатскога знања и инконсенценце у незгодном одбијању хране, није пошло Х-у за руком, да правилно симулује душевну поремећеност.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ЈЕДАН НЕОБИЧАН ИЗРОД

Сва румунска, а толики део и туђе штампе, забављена је ових дана једним необичним догађајем. Пред суд долази кривац, окривљен не за што мање, већ за хотимично убиство, на самом претресу злочинац се показује тако дрзак, циничан и без икакве узнемирености, као да му није тек дваеста година. Али шта је

¹⁾ Хајзингер.

најзанимљивије, а, уједно, и најгоре, тај је младић из одличне куће некадашега, добро познатог, генерала Попеска!

У једном опширнијем допису из Букурешта износи се ово о овом необичном догађају:

Букурешт 13. окт. Једини син покојнога генерала Попеска, познатог са толике храбрости у рату против Турака, Кандијано, оптужен је пре кратког времена за убијство и плачку. Човек млад, образован (говори четири језика), из тако одличне куће и у тако добрим приликама, па у својој првој младости на оптуженичкој клупи! Али се још у раној младости опажало, да је Кандијано пошао лошим путем. Његове несташности нису биле оне врсте које и остале деце његових година; он немилосрдно мучи све домаће животиње; а још му није било ни девет година, кад кроји планове, да убије своју гувернанту. Због лошег владања отпустили су га из школе, а та га судбина стигла и у војничкој школи, у коју су га због очеве угледа примили и у којој је издржао преко сто кажњавања. Од природе прек и упоран, Кандијано је, без довољно надзора, почео још од десете године да срља из порока у порок. У шеснаестој години н. пр. упознаје се с једном младом девојком, којој на тај начин исказује своју љубав, што покушава да је убије, па, кад му не испадне за руком, пуца на самог себе! Тај му је случај још више увеличао раздражљивост, која је и дотле била ухватила дубока корена, а од злих је последица било и то, што се таче није ни могло извадити. То је био само почетак многобројних чудних изгреда. Он се ни даље ништа не устручава да води пуст и раскалашан живот још у тим годинама, да од својих родитеља револвером изнуђава новаца, и да се, истог тога ради, чешће послужи нечасним средствима и код угледнијих чиновника, пријатеља његова оца. Добивши једном приличну суму новаца, Крене се у Конго, где остане годину дана, па се врати опет у Румунију, хвалећи се свуда и сваком многобројним јунаштвима, која мучно да су била истинска. На молбу очеву приме га у један лицеј, где је, изузетно, уживао велику слободу. Али он ту слободу употребљава на то, да иде по кафанама, прави грдне трошкове и задужује се на очев рачун. И тај дуг, или управо, писмена опомена једнога Келнера да врати позајмљену повећу суму била је непосредни повод злочину, за који је и оптужен.

Да би дошао до новаца, Кандијано смисли доста оргиналан план. Створио је био „крвно браство“ и тесно пријатељство с једним петнаестогодишњим дечком, Владојаном, кога су занеле приче о Кандијановим јуначким делима и слепо му се покораво, и с њим је одилазио Букурешким угледним дамама, да, као изасланици Мачедонског Комитета, — изнуђавају новаца, или прете убијством. После једног празног покушаја, у коме их је собарица омела, излазе љутити на улицу и ту срећу Јулију Јарку, једну од лепотица које су већ зашле у године, али о којој се причало, да је веома богата. Кандијано јој приђе, да је прати, уђе у њен стан и замоли је, да му одсвира нешто од Вердија. Узгред нека је речено, да је веома волео музику и она га је могла ганути до суза. Па ипак, и поред тога, он удари Јулију, докле је свирала, неколико пута ножем у леђа, жртва одмах падне са столице, тим се начини ларма, те утрчи собарица, па, кад виде шта је, нада вику, и полицији испадне за руком, да ухвати убицу и његова друга, који га је пред вратима чекао.

Испитивање је трајало четири дана. Кандијано је Цинички одговарао готово на свако питање. Кад је причао о току самога убиства, рекао је: „Да је боље и правилније свирала, не бих је убио, али је свирала веома погрешно, а ја сам према томе јако осетљив.“ На претресу је било грдно много света, па чак и даме из најбољих кућа. После свега морали су бити упитани за мишљење и лекари, чији је извештај био, да Кандијано пати од „моралног лудила“ (mor. insanía) и да, онда, на сав поступак треба друкчије гледати. Како је ствар била крупнија, питани су и поједини светски стручњаци, међ њима и чувени Ломброзо, и сви су дали мишљење, да је злочин учињен у настуку поменутога лудила. И са Владојаном је било нешто слично, јер се показало, да и он пати од слабости воље (abulia) и да је непрестано био од Кандијано сугерирам, па му се зато и покораво као дете.

Али се у току претреса јавило још једно ужасно откриће. По свршеном претресу долази у тамницу пуковник Владеско, Кандијанов ујак, и нуди му да попије неки прашак, помињући,

да је то морфијум, да ће се од њега умртвити, после чега ће га предати породици, која би га, као онде однела на неко пољско добро, да га тамо, кришом, поврати у живот, и тим њега спасе, а себи отклони срамоту јавне казне. Али бистро око Кандијаново опази, да се ту спрема нека превара, те, посумњавши да је прашак од стрихнина, достави тамничару све намере пуковникове, и при стручноме прегледу одиста се утврди да је то био стрихнин и да се породица хтела отровом да послужи, да би се свог изрода ослободила. Тако је сада и против Владеске отпочета истрага.

И поред лекарског мишљења, суд је осудио Кандијана на десет година тамновања, а Владојано је ослобођен сваке казне.

Јер.

МОМОЛО

СЛИКА СА ТАЛИЈАНСКОГ СОКАКА

од Јосифа Ернера

„O signore, per l'amore d'iddio, fatemi la carità, un soldo!“ То је дете, седмогодишњи, а највише осмогодишњи дечко, бос и гологлав, у одрпаном оделу, чија се боја није могла одредити од блата, тај, што је од нас запросио милостињу и који се неће од нас открити, док му из сажалења или само да га се опростимо, не бацимо коју пару. За тим као хрт отрчи, не рекавши ни хвала, и тражи другу жртву свога заната. Момоло мора добро да користи своје време, јер ако у вече не донесе четири гроша, он место парчета проје добије батина, те по целу ноћ не може да спава од бола. Момоло мора већ да зарађује, јер је оцу довољно што мора да се брине за четири детета, млађа но што је Момоло. Ако је приход добар, онда и он добије награду за то. Он може и у вече још један пут да изађе од куће, али то време употребљује искључиво лети, и тада се мува по ресторанским баштама. Ту се приближује столовима, где седе Немци.

Ittedesco mangia bene e dé im buon pomo.

„Немац је добар и добар је човек.“

Он баца Момолу парченце меса, што му преостане, као и половину земичке. И за то Момоло благодари, тражећи у исти мах који отпадак од цигаре.

Тако то иде док Момоло не напуни 9 до 10 година, а после тога доба, не може више да заради довољно. Код куће падају батине као киша, те се Момоло мора да постара за приходе на другој страни. Његови другови са сокака пруже му тајно добар савет, који га не доводи дуго у забуну. Он се придружи својим друговима и почиње да краде као гавран по пијацама, дућанима и трговинама. Међу тим „бирхинима“ — тако се зову ти мангуши сокачки — обично постоји каква лоповска лига од 20 до 30 глава, које су страх трговачком свету и велика срдња полицији. Они имају свога вођу, строгу организацију, никада се међу собом не издају и увек деле плен. Од времена на време ухвате их на делу и предаду суду. Али шта то користи? Пошто су испод закона тражења од 14 година, то се за њих не може наћи никаква строга одредба казненога законика. Шта је неколико дана казне затвора упоређујући их са батинама, које су их редовно пратиле код куће, када дођу празних руку?

Колико сам пута опомињао Момола, колико пута затварао, и увек ми је обећавао да ће се поправити, али никада није одржао реч. „Па како ћу да зарадим новаца,“ јецао је он једном, „ја сам тако млад, а снага ми је тако слаба.“

„Покушај на путу часноме, потруди се да добијеш у којој трговини за шегрта, макар само да трчкараш по спољашњој служби, а док ти то не пође за руком, потражи другу какву мању службу, за коју ће ти се опет платити; ја ћу ти, само проба ради, дати допуштење, да смеш на железничкој станици да носиш пртљаг путницима.“

„Mille grazie, signor Commissario,“ рече он, пољуби ме у руку и једва да је прошло осам дана од тога, добијем извештај, да је на железничкој станици један дечко, по опису Момоло, одсекао кесу једноме путнику.

А Момолов отац? Позовем га у канцеларију, и озбиљно га опоменем на његове очинске дужности, али са каквим успехом? Он слеже раменима.

„Боже мој, господине комесаре, кад човек има шесторо деце и жену у другом стању, од куда му онда још времена и да их надгледа? Ако сам ја сгресио, затворите ме, тада ће се можда општина бринути о мојој породици. У осталом, Момоло ће бити старији и паметнији.“ —

Да, Момоло је постао старији, а да ли и паметнији? Кад је видео да више не иде са дечачким крађама он се удружи са неколико младића, који су се страшно плашили рада, а који су већ били уписани у нашу „црну књигу“, и стајали под надзором тајне полиције. Ако се ма каква и ма где десила крађа, одмах су они хватани за врат, пошто су најближе били оку полиције. Обично се није грешило — у њиховој средини налазио се лопов. Момоло је ишао код њих у школу. Њега упознаше са обичним лоповским мајсторијама, служио им је неколико пута као весник, али га још не употребљаваху у озбиљнијим пословима.

Једнога дана, на моје велико изненађење, рапортираше ми, да је Момоло добио место у једној мануфактурној трговини неког далеког рођака његове матере, и то након великог његовог мољакања. Да ли хоће да се поправи? Свакојако да није прекинуо саобраћај са својим ранијим друговима, тек га је ограничио. Месеци су прошли од тада, и већ се хтело да прерцрта име Момолово из црне књиге, кад се на један пут деси у радњи, где је Момоло служио, велика крађа — украдена је велика свота новаца, која се случајно те ноћи десила у каси. Наравно, да су Момолови другови одмах узети на одговор, па и ухапшени, а наравно и Момоло, и након целог претреса куће дође се до жељенога резултата. Као што се види неколико месеца његове службе, нису имали успеха, да га сачувају од крађе, за коју би осуђен на осам месеца затвора као саучесник.

На жалост, тих осам месеца били су за Момола виша школа. У затвору се упознао са неким Василијем Бамбом, чувеним крадљивцем по талијанским црквама, који је и у нашој околини вршио своје опште, па је био ухваћен затворен и осуђен. Готово у исто време кад и Момоло, изађе из затвора и Бампа, и протераше га преко границе. Неколико дана после тога нестане Момола из нашега реона; хтео је да иде преко Италије у Америку. —

Неколико недеља доцније прочитах у једним оријенталским новинама, како се у близини Брешџије дешавају у последње време разне крађе по црквама. На срећу, ухватише једнога од злочинаца, који признаде, да је прави злочинац Василијо Бампа. И с помоћу прециозних извештаја тога затвореника, карабинијери најзад ухватише Василија.

Два дана за тим добих од квестуре из Брешџије телеграм, из кога видех, да је из истражнога затвора побегао неки Момоло Ренци, који је био под истрагом због последње крађе у једној оближњој цркви, и који је по свој прилици отишао у свој завичај. Наредих све потребне мере ради проналаска, али остадоше залуду. —

Од тада је прошла читава недеља дана, када један гласоноша из близине наше вароши донесе вест, да је црква Санта Мадлена похарана и да се у близини једнога оближњег потока нашао леш једнога младића, на коме су нађени трагови насиља. Одвезем се одмах са судским иследником на место дела. При првом погледу упознадох у убијеноме — Момола. Није било сумње, да је ту био случај убиства, што се видело по траговима очајничке борбе на ивици обале, по разјапљеној рани на потиљку главе убијенога, по крвавоме, шиљатоме камену, који је био у непосредној близини. Истрага нам је донела више разјашњења. Момоло је исто вече пре тога дошао у кафану „Сорона д'ого код Санта Модлене и тамо се нашао са извесном индивидуом, која је према свима описивањима био Василио Бампо. Обе су се ове индивидуе прво поздравили, попиле литар вина, па се за тим посвађале, којом је приликом рекао онај други убијеноме „maledetto traditore“, па су се најзад и побили. Кафеџија их је раставио и Момола отерао кући. Његов непознати друг оде брзо за овим. Шта се после десило, лако је комбиновати. Оба су се зликовца понова сусрела и Бампа је убио Момола оним каменом, па га за тим бадио у ров. Он је знао да ће га Момоло издати, па му се на такав ужасан начин осветио. —

Василија Бампу ухватише жандарми истога дана, и поротни га суд осуди на смрт, и ако је он одрицао то ужасно

убиство, али му милост дође, те му смањи казну на 15 година робије. Ако издржи казну биће прогнат. —

Момола у највећем миру однесоше на гробље варошко. На граниту, који обележава његов гроб, по талијанском обичају, има нумера, ако се добро сећам 876.

Ако се нема новаца да се купи гробница у аркадама, онда остају нумере. Оне не издају ништа из живота умрлога, иначе би те нумере умеле много и много причати о сличним пропалим егзистенцама, које сада на далеком гробљу мирно почивају вечити санак са Момолом. С немачког Доб. В. В.

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Беллоа.

12

— Да седне за сто и да пише.

— Наредите јој, дакле, то,

Барон Роберт учини то, али се госпођа Шасен не помаче.

— То је чудноват случај, рече доктор. Изгледа, као да би хтела да вас послуша, али је нечим спречена. Знате ли, да ли је госпођа још и раније била хипнотисана?

— Имам повода, да у то верујем.

— Насигурно је овде такав случај! Она је послушна из навике неком другом, и то је спречена према вама. Да покушамо, хоће ли се тај туђи утицај моћи разорити! Ја мислим, да ће вама поћи за руком. Оно што смо до сада видели, доказује, да и ви имате на њу великог утицаја, и то моралног утицаја, који се над физичким пре може уздићи него што би обрнуто био случај. Ми то називамо психолошко-сугестивном методом... Дакле! извуците из тога утицаја користи! Говорите нежно с њоме, као што је по свој прилици увек ваш обичај! наговорите је лепом речју, уместо да заповедате...

Барон послуша тај савет, који је довео до циља. Ускоро приђе госпођа Шасен аутоматски столу, који јој је био показан, узе хартију, перо и седе.

— Сад јој можете диктирати, шта хаћете, рече доктор Барило.

— Све? упита барон.

— Сем ствари, који јој вређају осећање стида или су противне њеној савести. Али ако се дуже време експериментирате са једном особом, тако да се навикла на послушност, онда се опирање једва може познати; успех је лакши... Дакле, зашто не диктирате!

Ма како да му је било тешко, ипак се барон беше одлучио, да доказ потпуно прибави. Ако би се госпођа Шасен, која је увек била нежна кћи пуна љубави, повела, да пише што би јој он хтео говорити, онда би се могло узети, да је она све написала, што јој је било диктирано — онда би се утврдило, да она у хипнотичком стању изгуби свако владање над собом.

Блеђи још него жена, која се његовој вољи повиновала безусловно, диктирао је:

Мој отац није био према мени никад друкчији, него осيون, суров и рђав. Он ме је мрзео, и ја га нисам могла никад трпети“.

Без противљења је она исписала речи, и потписа по налогу бароновог: „Лаура Шасен, рођена Лоранти“.

Он узде хартију, прочита, јер је још сумњао, поцепи је и рече лекару:

— Проба је била сурова, али несумњива. Ја вам захваљујем за савет.

Затим се окрете госпођи Дипи, која је грозничаво узбуђена присуствовала овом узбудљивом експерименту.

— Њен муж је окривљује рече, да је писала гадна писма, која јој је он сам диктовао, пошто ју је успавао хипнотичким сном.

— Што му је у толико лакше било, одговори госпођа Дипи, пошто је умео да се увуче у кућу и пошто се ноћу овде бавио.

— Можете лито доказати?

— Најстарији слуга у кући пређутао је то из страха од вратара и собарице, који су били у служби Шасеновој. Али откако су обоје отишли, он ми је све признао.

— Да ли се Луј Шасен често овамо довлачио?

— Последње недеље два пут. Пре три дана је око поноћи омет овде био — пред оно вече, кад је госпођа Шасен излазила.

— Тако, тако! што је она сматрала као провиђење, била је, дакле стварност.

Неколико тренутака ходао је барон по салону лагано тамо амо разговарајући са собом: „Што се тиче писама, ту смо, дакле, на чисто; али посета код глумца? Па деликт сам? И о томе хоћу да имам доказа“. И окренувши се доктору Баријо, рече смеђе се:

— Ви нисте овде, господине докторе, као уредник часописа за хипнотизам, него као лекар једне болесне жене?

— Разуме се! Зашто то питате? Јесте ли неверљиви према новинару?

— Према ћутању лекаревог имам више поверења.

— Имате право! Говорите без страха... Али! — додаде, показујући на госпођу Шасен, која је још седела за столом, — наша би се болесница могла лако заморити. Одведите је пажљиво до дивана... Тако, добро је... И сад ћемо је опет пренети у летаргичан сан, који не само што не доноси никакве опасности, него шта више даје нервном систему опорављење и мир... Тако! сад је све као што треба... Е, да чујем, шта имате да кажете.

— Докторе, отпоче барон, до душе миран у души, али кратак и одређен у своме говору, — госпођа Шасен је подигла тужбу за развод брака, а њен муж, за кога је развод то исто што и пропаст, ако пресуда испадне против њега, труди се, да своју жену компромитује пред судом. С тога тврди, као што сте управо сада чули, да је она писала писма ружне садржине. Та писма је она одиста написала; али помоћу вашом знамо ми сад, каквом се она утицају при том повиновала. Али то није све! Он сумњичи ову жену, углед свога пола, браќоломством и тврди, да је прекинута боравила код свога љубавника.

— Његова жена! узвикну госпођа Дипи.

— Да! његова жена! Оптужба се ослања на, сведоцима поткрепљену, истину, да је госпођа Шасен ноћу сама отишла једном човеку, који се може сматрати као њезин љубавник и кога су за таквога и држали... Каквоме се утицају она при томе повиновала, докторе? Како да се објасни тај поступак?

— Такође сугестијом! одговори Доктор Баријо. Та она је мало час написала на ваш захтев писмо, које у будном стању сигурно не би написала. Исто сте јој тако могли наредити, да оде ма на које место, ма коме човеку.

— Јест; али је она у сну, ја стојим поред ње, заповедам јој. Али је на састанку била будна, далеко од свога мужа, тако да није могао њоме владати.

— Мислите? Зар нисте баш сада чули, да се он још дан пре тога умео увући у њену собу?

— Па?

— Па, без сумње ју је он тамо пренео у пост-хипнотичку сугестију, другим речима: издао јој је заповест, коју она треба да испуни после хипнозе, у будном стању.

— Да ли је тако што могуће?

— Питајте професоре и докторе Бернхајма, Лјеврода, Ришеа и т. д.; они ће вам рећи да су могли да сугерују радње, које је хипнотисана особа извршила доцније, тек после четири недеље, четврт године, па и читаве године дана.

— Та шта кажете!

— Доктор Ладам, доцент на универзитету у Женеви, заступа мишљење, да се ова граница може повући колико се хоће далеко, с претпоставком, да је сугерисана идеја окружена разним моментима за памћење, који су тако удешени, да хипнотисаној особи будући датум чврсто утисну у руку, која треба да је изврши. Време трајања за сугестију само по себи изгледа му да је спореднога значаја: али, на против, придаје велику важност спољним околностима које је прате.

— А док та латентна сугестија траје, живи ли таква особа као и обично?

— Разуме се! она се одаје својим пословима и забавама. Али одређенога јој дана повинује се она несвесно, гоњена неодољивом силом, примљеној заповести или, како се то обично каже, својој ранијој сугестији. Али ја сам опажао, кад се тиче заповести која треба да се изврши у најближе време, можда само после неколико часова, да онда хипнотисана особа остаје под утицајем те сугестије, не задржавши ни најмање сећања на то, ни најнезнатнију представу о томе. Обично се може

опазити, да је сањива, утучена, немирна, узбуђена, док не изврши заповест, која јој је сугерисана.

Барон и госпођа Дипи се погледаше; обома паде на памет стање, у каквом се госпођа Шасен налазила онога дана, кад се упутила у улици Риволи.

— Да ли хипнотисана особа, питао је барон, кад сугестија прође, наставља свој начин живота онде, где га је прекинула?

— Дабоме! И то и не слутећи, да га је прекидала туђом вољом. Али покадшто се јављају и необични симптоми: непријатно осећање, мука, тежина у глави, напади заглунутости, нека општа сањивост. Зато сам ја свикао, да своје болеснике ослободим сугестије. Под овим разумем поступак, којим их ваља на ново пробудити после пост-хипнотичког чина, дакле кад је сугестија престала, као што ви сада треба да пробудите госпођу Шасену, код које је сугестија обављена за време сна.

— Шта треба да чиним, ако хоћу да је пробудим?

— О! веома прост посао — тако прост, да би будале и лудаци, са којима се не може ништа отпочети без сложеносаг аппарата, без театралности и шарлатанских маневара, не верујући окренули главу. Дахните болесници енергично у чело и очи, прилежним махањем руку добавите јој више ваздуха и раскопчајте јој груди. То је у сваком случају довољно да се неко пробуди из летаргичног сна. По неки пут је шта више довољно само рећи: „пробуди се!“

— Ај, ај! рече барон, могло би се скоро помислити, да је Луј Шасен био ваш ђак! Прво сугерује својој жени, да оде једном љубавнику, који се као такав налази само у фантазији, а чим она крочи ногом из куће, у коју је послао, он је ослободи сугестије.

— Да, јер се боји, да се може разболети, да може претрпети нервни грчевити напад, синкоћу. Сваки позвани лекар сместа би погодио узрок болести. Већина данашњих лекара прати експерименте у Салпетријери са великим интересовањем. Само се још неколицина из старе школе уздржавају од тога.

— Ја, драги докторе, рече барон, верујем безусловно вашој поуци. Радња, коју је госпођа Шасен извршила, помоћу вашом постала ми је сасвим јасном; теоријски ми је доказано, да на бедну жену не пада никакав грех, или бар да не носи никакву одговорност. — Али ја се чврсто држим принципа, да никојој науци не сме недостојати санкција праксом — и с тога бих хтео да и пост-хипнотичку сугестију изведем сам, пошто смо управо сад проучили другу сугестију.

— Разуме се! Шта желите да заповедите болесници?

— О! ма какву радњу... Идете ли одавде кући?

— Идем; сад ће ми бити час примања.

— Смем ли болесници заповедити, да кроз два сахата дође у ваш стан и да вас консултира?

— Наравно. Ви јој шта више, можете улићи веровање, да пати од узетости десне руке, од које је само ја могу излечити. Она ће вам неоспорно веровати.

— Да покушамо!

— Прво вратите болесницу у самнамбулски сан. Затим се ставите с њом у везу, говорите с њом, покушајте да од ње добијете одговор и онда јој сугерујте заповест и мишљење! Препоручујем вам јасан разумљив језик, сасвим одређене заповести, тачне наводе, који искључују сваку сумњу. Молим још једну незнатну околност: кад јој будете заповедали, метите јој прст на чело.

Барон је извршио све тачно по препоруци. Кад је рекао госпођи Шасен, да болује од узетости једне руке, она је порицала и рече да нема никаквих болова. Али он понови своје речи и кад је осетила, да десну руку одиста не може да покреће, пристала је, да после два сахата оде доктору Баријо, у ту и ту улицу, тачно у тај и тај број.

Најзад је барон пробуди. Она остаде још за неко време збуњена, па је онда покушавала да се прибере као неко, који се још није испавао и радије би наново заспао него устао. Али се мало по мало опорави и упусти се, ма да још непрестано сањиво и збуњено с бароном у разговор, који је раније водила, не знајући ништа о поступцима или разговору за време сна, не сећајући се ни узете руке, ни посете докторове, који се беше удалио мало пре њенога буђења. (Наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

На питање једног општинског писара одговарамо му:

Да, по нашем мишљењу, нема места жалби противу оних решења председника општинског суда, којима би он по тачки 5. члана 46. закона о устројству општина и општинских власти дисциплински кажњавао општинске званичнике и кметове (чланове општинског суда), јер тај законски пропис нигде не говори ништа о жалбама; а, да је законодавац хтео кажњеним званичницима и кметовима дати право жалбе њ оваквим случајевима, он би то и у закон унео.

* * *

На питање једног општинског писара одговарамо му:

1., Да општински судови не треба да наплаћују ону таксу од 0.50 динара у таксеним маркама, која је предвиђена у ТБр. 1 VII дела закона о таксама и која се наплаћује само код државних власти.

2., Које таксе треба општински суд да наплаћује у таксеним маркама предвиђено је у ТБр. 98 закона о таксама, а које ће опет таксе наплаћивати у корист своје касе предвиђено је у ТБр. 96, 97 и 97-а истога закона, као што смо то објаснили у 38 броју «Полицијског Гласника» од ове године; и,

3., Кад неко лице поднесе општинском суду једну тужбу противу два или више лица за једну исту кривицу коју су му они заједнички и једновремено учинили, онда на тој тужби треба, по ТБр. 87 закона о таксама, да прилепи само 2 дин. таксе у маркама, а не за сваког туженог по два дин.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Милан К. Поповић, каафа сајциски који је радио код г. Милана Милетића, сајциски у Шапцу, ноћу између 24. и 25. тек. месеца покрао је свога газду и однео му: 100 динара у новцу, један ципни сат и неке алатке сајциске. Милан има 20 год., средњег је стаса, плав, очију и бркова плавих, косе смеђе и гргураве, с десне стране врата има белегу од шкрофула. За крадљивцем наређује се живо тражење. Пронађеног треба стражарно спровести начелству округа шабачког с позивом на депешу Бр. 13631, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 29080.

Тодор Милановић, земљоделац из Буровца, округа пожаревачког који је, као притвореник пожаревач. прв. суда, био на посматрању у окружно, пожаревач.-болници, ноћу између 19. и 20. прошлог месеца побегао је из болнице. Он има 26 год., стаса је повисоког, ћосав, косе смеђе, носа малог, на челу и потиљку има белеге од убоја, а на левој руци нема једног прста: у одећу је сукненом. За одбеглим Тодором, који је био под судом због више она-

сних крађа, наређује се најживље тражење Пронађеног, под сигурном стражом, треба спровести поменутом суду, или управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 29171.

Војин Јовановић, земљоделац из села Сигупчевића, среза аријског окривљен је код средње власти због опасне крађе ради чега је, пре месец дана, побегао из места рођења. Он има 23 год., средњег је стаса, плав, бркова малих плавих. Начелник поменутог среза актом Бр. 9265 моли за тражење овога крадљивца, који се, у случају проналаска, може спровести и управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 29172.

Миливоје Чокић, тежак из Ковачевца који је био под ислеђењем за убиство своје жене, ноћу између 16. и 17. т. м. побегао је из овог средњег притвора. Миливоју је 48—50 год. средњег стаса, у опште црномањаст, црних бркова, које увек носи на ниже обешене, косе црне, у опште ретке, по врху темена ћелав је. Од одеће имао је на себи гуњ и фермен од сукна браун боје, кошуљу и гаће од тежињавог платна, на ногама шарене чарапе и грађене опанке, а на глави црну кожно шубару. По нарафи је врло миран и туђав тако, да се неби могло ни помислити да је убица. Он је у притвору судском научио да прави висећа кандила и полелеје од жица и неких шарених куглица које справља од печеног хлебног теста, вероватно је да ће овај свој производ и у бегству израђивати и продавати макар средством других. Миливоје се док је у притвору био бријао, али је вероватно да ће сад у бегству пустити браду која ће му бити црна и пуна каква је била кад је у притвору дошао. Начелник ср. јасеничког (Паланка) актом Бр. 17361, моли све полицијске власти да Миливоја у своме кругу потраже на нађеног њему стражарно спроведу.

Мориц Вајнбергер, родом из Хомоне у Гор. Мађарској, Јеврејин по народности, проневерио је 25. пр. мес. 15000 круна фабрици Пашка и комп. из Б.-Пеште, код које је био благајник и побегао. Он има 47 год. средњег је стаса,

добро развијен, округлог лица, високог чела, брада и бркова проседих, кратковид је, зуби су му фалични, ход егав, говори: мађарски,

немачки и енглески. На молбу овдашњег аустро-угарског генералног консулата, управа града Београда актом својим Бр. 29277, позива све полицијске власти, да на Морица обрате најживљу пажњу, а у случају његовог проналаска, да га притворе и о томе одмах њу управу извести.

Ноћу, између 22. и 23. пр. месеца, непознати зликовци извршили су разбојништво над Милојем Мирчетићем, земљоделцем из Скеле, среза посав. округа ваљевског и том приликом отели му и однели: једну ниску од 40 бушених дуката, 2 велика дуката и 15 новчаница од по 10 динара. Један од зликоваца, по опису Милојевом, био је Банањанин и могао је имати око 40 година, високог је стаса, плав, великих косматих бркова, преко одеће имао је дугачки плави шињел, а од оружја кратку острагушу. Начелник поменутог среза депешом Бр. 9033 моли све полиц. власти за живо тражење разбојника и пљачке. Акт управе гр. Београда Бр. 29388.

Г. Драгољубу Божиновићу, марвеном трговцу из Књажевца, који се 28. пр. месеца по подне враћао железничким возом из Штајнбруха у Београд, украђено је у самоме возу а на путу између Б. Пеште и Н. Сада 5000 круна у разним аустријским новчаницама, 2 записа (бона) главне српске државне благајне од по 5000 динара. оба издата у марту месецу 1894 год. и под Бр. 24 и 25; за тим, један нов, златан и дугачак женски ланац, 7—8 српских новчаница од по 10 динара, неколико сребра краљевско српске државне класне лутрије и један бележник са натписом: «Својина Драгољуба Божиновића». Управа града Београда актом својим Бр. 29276 позива све полицијске власти на живо тражење за крадљивцем и покрађом, а међачима скреће пажњу на бонове под означеним бројевима. Г. Божиновић обећава награду од 1000 динара ономе ко би ухватио крадљивца са покрађом.

Безе Даји — Виктор, родом из Кечкемета и бив. чиновник пореског одељења у Б. Пешти, проневерио је 1. тек. месеца 588 000 круна државног новца и побегао. Он је стар 23 год., висок 174 см., округла лица, плаве косе, очију плавих бркова малих и плавих. Одевен је у угасити зимски капут са црном крогном, а на глави има тврди црни шешир. Новац који је покрао, састоји се из 293 ком. по 1000 форинти, 200 ком. по 100 форинти, а остало су десетице. На молбу Будим-Пештанске полиције, управа града Београда позива све наше полиц. власти на трагање за овим крадљивцем, а онај који га ухвати добиће 4000 круна награде. Акт управе гр. Београда Бр. 29668.

ТРАЖИ СЕ

Саву Милосављевића, бив. сарача из Смедерева, окривљеног због крађе, тражи квартал врачарски управе гр. Београда актом Бр. 15795. Пронађеног треба спровести поменутом кварту, или непосредно управи с позивом на акт Бр. 29620.

Садржај: I. *Службени део*. 1) Укази. II. *Стручни и научни део*: 1) Кретање казним дела у престоници, од Д. Ђ. Алимпића; 2) Жена под истрагом; 3) Симуловање глувонемости и душевне болести. III. *Поучно забавни део*: 1) Један необичан изрод; 2) Момоло, слика са талијанског сокака; 3) Ко је убица, криминална прича од А. Белоа у преводу Ј. Угричића. IV. *Поуке и обавештења*. V. *Службене објаве*: 1) Потере; 2) Тражи се.